

A FELSZÍN ALATTI VIZEK FELSZÍNFORMÁLÁSA: A KARSZTOSODÁS

1. Karszt, karsztosodás

A név eredete a Szlovénia és Horvátország határán magasodó **Karszt hegység** nevéből származik.

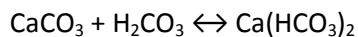
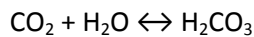
A folyamat **oldódást** jelent.

Kőzetfüggő: csak oldható kőzetekben. **Elsődlegesen a mészkőben**. Kisebb formákat dolomitban, kőszoban, gipszben, márgában és löszben találunk.

2. A karsztos oldódás

A talajréteg fontossága:

A talajrétegen keresztül átszivárgó víz CO_2 -ot vesz föl. (A talajlakó élőlények miatt a talajlevegő sokkal több CO_2 -ot tartalmaz, mint a légköri levegő!)

A kalcium-hidrokarbonát már tökéletesen oldódik a vízben.

A mészkő tiszta legyen, ne legyen málladéktakaró!

3. Karsztos formák

1. **Víznyelő** – tölcészerű forma, ahol a víz koncentráltan jut a mélybe
2. **Dolina** (magyarul töbör) – eredetét tekintve lehet: szakadéktöbör vagy oldásos töbör
3. **Uvala** – több dolina összeoldódásából keletkezik
4. **Polje** [mező] – az oldódáson kívül a szerkezeti mozgások is szerepet kapnak
5. **Karr** – apróbb felszíni oldásos forma
6. **Karrmező** (magyarul ördögszántás)
7. **Barlangok**

elsődlegesen **oldódással** keletkeznek

kialakulásukban más folyamatok is szerepet kaphatnak:

szerkezeti mozgások,

folyóvízi erózió,

keveredési korrózió (A felszín felől alászálló, önmagában telített hidegvíz és az alulról érkező, önmagában telített meleg víz keveredése révén kialakult víz újból agresszív, oldóképes lesz. Pl. a Budai-hegység barlangjai.)

8. Barlangi képződmények

cseppkövek: állócseppkő (sztalagmit), függőcseppkő (sztalaktit), cseppkő oszlop (sztalagnát)

borsókő, cseppkőzászló, szalmacseppkő stb.

9. Forrásmész-kő (édesvízi mészkő)

A telített vízfolyásból a CO_2 elillan, s kiválik a mész. Öngerjesztő folyamat. Pl. Szalajka-patak, Plitvicei-tavak (HR)

10. Trópusi területek felszíni karsztjai: toronykarszt, kúpkarszt

Magyarország legjelentősebb karsztos formakincseit az **Aggteleki-karsztban** és a **Bükkben** találjuk.

Sókarr (Szováta, Erdély)

Karr (Madáritató túlfolyási vályúval, Izrael)

Karr (Székelykő, Erdély)

Karmező (Izrael)